

J.M.G. Leune
De nalatenschap van Willem Ferleman (ca. 1685-1741)
Versie september 2014

Willem Ferleman is omstreeks 1685 geboren als zoon van Johannes Ferleman en waarschijnlijk diens tweede echtgenote Catharina Vrijmoet.¹ Johannes Ferleman (ca. 1648-1712) vervulde aanvankelijk onder meer de functies van luitenant in het Staatse leger en schout en rentmeester te Zaamslag. Op 15 november 1687 vestigde hij zich in Veere waar hij onder meer werkzaam was als raad, schepen, venduemeester van de Admiraliteit van Zeeland en controleur van de Tol van Zeeland.

Willem Ferleman werd in 1703 ingeschreven als rechtenstudent aan de Universiteit van Utrecht, vermeld als inwoner van Veere. Hij promoveerde in Utrecht op 14 januari 1704.

In het Scheldefort Lillo vervulde hij in de periode 1703-1730 diverse belangrijke functies: commies van de vivres en ammunitie van oorlog, ontvanger van de gemene middelen van consumptie, gedelegeerd rechter en controleur van de Tol van Zeeland. Vanaf 1728 werd hij (met behoud van enkele functies in Lillo) namens het gewest Zeeland bestuurlijk actief in Den Haag. Daar functioneerde hij aanvankelijk als lid van de Rekenkamer van de Generaliteit en vanaf 1737 tot zijn overlijden als lid van de Staten-Generaal.² Dank zij een erfenis van zijn tweede echtgenote was hij in de periode 1722 tot zijn overlijden een van de ambachtsheren van Vossemeer.³

Willem Ferleman huwde tweemaal. Eerst met Jacoba Ermerins, dochter van Jan Ermerins en Francina Gorssen, en vervolgens met Cornelia Maria de Mauregnault, dochter van Johan de Mauregnault en Margaretha Huyssen van Vossemeer.⁴ Voor zover bekend kwamen uit deze huwelijken geen kinderen voort. Zijn eerste echtgenote overleed op 10 april 1718, waarschijnlijk in het fort Lillo. Zijn tweede echtgenote stierf in Den Haag op 23 mei 1737. Willem Ferleman overleed in Den Haag op 5 september 1741 en werd evenals zijn tweede echtgenote in de Grote Kerk aldaar begraven. Door de Haagse notaris Jacobus Verlinden werd op 28 oktober 1741 een staat en inventaris opgemaakt van nagelaten bezittingen.⁵ Daarbij waren aanwezig: Wessel Eduard Ferleman (broer van de overledene en door deze aangewezen als executeur) en Johan Willem Ermerins (hij was aanwezig als plaatsvervanger van Hendrick van Genee die eveneens als executeur was aangewezen).⁶

Erfgenamen van Willem Ferleman waren zijn neven en nichten zoals hij die had vermeld in zijn testament dat hij op 19 juni 1737 liet opstellen door notaris Francois Bolcoel te Bergen op Zoom, kort na het overlijden van zijn tweede echtgenote.⁷ Het betreft:

- Johan en Maria Jacoba Ferleman, zoon en dochter van Adriaan Ferleman (broer van de overledene die toen nog leefde) en diens eerste echtgenote Susanna van Ossewaerde (toen reeds overleden).⁸
- Johan, Leonard en Wilhelmina Ferleman, zonen en dochter van Wessel Eduard Ferleman (broer van de overledene) en diens echtgenote Catharina van Weenegem (beiden nog in leven).
- Johan Willem, Wilhelmina, Francina Adriana, Jacobus, Christina Anthonia, Anna Catharina en Cornelia Maria Ermerins, zonen en dochters van Anna Maria Ferleman (zuster van de overledene die toen nog leefde) en haar (overleden) echtgenoot Francois Ermerins.⁹

Testamentair was bepaald dat het nagelaten vermogen niet staaksgewijze maar “hoofd voor hoofd” werd verdeeld.¹⁰ De twaalf erfgenamen kregen dus elk evenveel.

Uit de boedelbeschrijving blijkt dat Ferleman als een vermogend man overleed.¹¹ In dit artikel beperk ik mij tot een overzicht van de nagelaten onroerende goederen (A), waardepapieren (B) en contant geld (C). De zeer gedetailleerde beschrijving van de in zijn woningen in Den Haag en in Leidschendam aangetroffen roerende goederen (waaronder veel goud- en zilverwerk) blijft hier buiten beschouwing.

A. Nagelaten onroerende goederen¹²

1. Een huis met erf aan de noordzijde van de Prinsegracht te Den Haag, westelijk grenzend aan (het huis en/of erf van) mevrouw Elsevier, oostelijk aan (het huis en/of erf van) de heer Van Krimpen, en noordelijk en zuidelijk aan de “Heerestraat”.¹³
2. Een buitenplaats bestaande uit een herenhuis, een tuinmanshuis, stallingen, vijvers en “plantagie” [aangelegde beplanting] aan de Veenweg buiten Leidschendam genaamd “Kleijn Venetien”.¹⁴
3. Een “behuisde” hofstede bestaande uit 105 gemeten en 138 roeden land onder Poppendamme op Walcheren.
4. Nog 34 gemeten en 97 roeden land te Poppendamme.
5. Een “behuisde” hofstede op Walcheren met 110 gemeten en 276 roeden land met hof, vijvers en “plantagie”.¹⁵

6. Een “behuisde” hofstede in de West-Kraaijertpolder op Zuid-Beveland met 90 gemeten en 223 roeden land.
7. Een “behuisde” hofstede onder Kruiningen op Zuid-Beveland met 95 gemeten en 74 roeden land alsmede de “Cruijtdijk”.
8. Een stuk land in de polder Sint Anna-Ketenisse ter grootte van 33 gemeten en 14 roeden.¹⁶
9. Een “behuisde” hofstede in de “Hooge Heerlijkheit” [de ambachtsheerlijkheid] van Nieuw-Vossemeer met 82 gemeten en 203 roeden land.
10. Een 24ste part en een gelijk gedeelte in het aangekochte 16de part in de ambachtsheerlijkheid van Vossemeer.
11. Een “behuisde” hofstede in de heerlijkheid van Ossendrecht in het Markiezaat van Bergen op Zoom met 20 gemeten en 152 roeden land.
12. Een partij “lopend land” in de heerlijkheid van Ossendrecht ter grootte van 13 gemeten en 277 roeden.
13. Een partij polderland in de heerlijkheid van Ossendrecht ter grootte van 10 gemeten.
14. Een vijfde part in de helft van de heerlijkheid van Zaamslag bestaande uit de “Thorenhoeve”, visserijen, schorren, dijkzettingen etc..¹⁷
15. Een korenwindmolen met huis en stalling in [het fort] Liefkenshoek.¹⁸

B. Nagelaten waardepapieren

1. Een “losrentebrief” ter waarde van fl. 3000 tegen een rente van 3 % per jaar, staande “ten comptoire generael” van [het gewest] Holland en ten name van Gerrit Crommon d.d. 5 augustus 1699.¹⁹
2. Een “loterije obligatie” ter waarde van fl. 300 tegen een rente van 4 % per jaar, staande “ten comptoire generael” van de Unie [de Generaliteit] en ten name van Johan de Mauregnault d.d. 8 augustus 1733 en (na agreatie ofwel toestemming) d.d. 31 december 1733.²⁰
3. Idem, gedateerd 8 augustus 1736 en (na agreatie) 19 november 1736.²¹
4. Idem, gedateerd 8 augustus 1735 en (na agreatie) 23 november 1735.²²
5. Een obligatie ten laste van Melchior Charles ten bedrage van fl. 600 tegen een rente van 4 % per jaar, gepasseerd voor de schepenbank van de heerlijkheid van Ossendrecht op 27 februari 1717.²³
6. Een obligatie ten laste van Pieter [Janszn.] Moormans ten bedrage van fl. 200 tegen een rente van 4 % per jaar, gepasseerd voor de gedelegeerde rechters [de magistraat] van het fort Lillo op 30 maart 1712.²⁴
7. Een ondershandse obligatie ten laste van Wessel Eduard Ferleman ten bedrage van fl. 400 tegen een rente van 4 % per jaar, verstrekt op 1 juli 1719.

C. Nagelaten contant geld

1. In de ijzeren kist in het comptoir de som van fl. 1495.
2. In het bureau gouden en zilveren munten ter waarde van fl. 284, 4 stuivers en 8 penningen.

Noten

- ¹ Op 20-7-1735 is Willem Ferleman omschreven als 50 jaar oud (Zeeuws Archief, arch. Staten van Zeeland, inv. 1844, fol. 202-202 v). Voor bijzonderheden over het geslacht Ferleman verwijs ik naar de digitale versie van mijn repertorium betreffende de bewoners van de Scheldeforten Lillo en Liefkenshoek; zie: <http://www.hanleune.nl/lillo-en-liefkenshoek/84-repertorium-lillo-liefkenshoek-1585-1786>; namen C-F. Gegevens over de (kinds)kinderen van Johannes Ferleman en diens derde echtgenote Wilhelmina Weir zijn te vinden in: Zeeuws Archief, toegang 630, arch. familie Van de Wall, inv. 2.1. Anno 2014 wonen er in Nederland (voor zover bekend) geen naamdragers meer met de familienaam Ferleman. In 1947 werd in Nederland (en wel in de provincie Zuid-Holland) nog één persoon geregistreerd met deze achternaam (<http://www.meertens.knaw.nl/nfb/>).
- ² Zie voor de Generaliteitsrekenkamer (de voorloper van de huidige Nederlandse Algemene Rekenkamer): <http://nl.wikipedia.org/wiki/Generaliteitsrekenkamer>.
- ³ Albert Delahaye, Vossemeer; land van 1000 heren, Oud-Vossemeer, 1969, p. 231, 232 en 238. De tweede echtgenote van Willem Ferleman was mede-erfgename van Johan Hieronymus Huyssen (1660-1720) die in de periode 1688-1720 een van de ambachtsheren van Vossemeer was.
- ⁴ Data van beide huwelijken gingen verloren. Het eerste huwelijk werd ingezegend in de fortkerk van Lillo, het tweede waarschijnlijk in Veere. De eerste schoonvader, Jan Ermerins, was in het fort Lillo controleur van de commiezen voor de inning van de convoeien en licenten (benoemd door de Admiraliteit van Zeeland) en voorts gedelegeerd rechter en als zodanig lid van de magistraat van dit fort. Schoonvader Johan de

-
- Mauregnault was onder meer baljuw en raad te Veere, lid van het college van Gecommitteerde Raden van Zeeland (namens Veere) en ambachtsheer van Sint Philipsland. Hij overleed op 26-9-1717.
- 5 Haags Gemeentearchief, oud-notarieel archief Den Haag, inv. 2661, akte nr. 151, 28-10-1741. Deze akte is digitaal te raadplegen op de website van deze archiefdienst (www.denhaag.nl; vrij zoeken in archieven; notarieel archief Den Haag; toegang 0372.01 > 3.457 > 2661).
- 6 Wessel Eduard Ferleman (1694-1761) was in de periode 1716-1737 als baljuw en dijkgraaf in dienst van de ambachtsheerlijkheid Vossemeer en was daarna lid van de magistraat van Sluis, waar hij ook opzichter was van 's lands zeewerken. Johan Willem Ermerins (1717-1784) was de oudste zoon van Francois Ermerins en Anna Maria Ferleman, zuster van Willem Ferleman. Hij was onder meer schepen en burgemeester van Sluis. Hendrick van Genee was destijds schepen van Axel.
- 7 Markiezenhof Historisch Centrum, notarieel archief Bergen op Zoom, inv. 450, akte nr. 19, 19-6-1737. Willem Ferleman's broer Jacob (geb. ca. 1688), zuster Wilhelmina (geb. ca. 1697) en broer Anthony (geb. ca. 1701) lieten waarschijnlijk geen kinderen na of zij waren op 19-6-1737 reeds overleden.
- 8 Haar voornaam werd in de staat en inventaris als onbekend genoteerd.
- 9 De voornaam van de vader van de genoemde kinderen werd in de staat en inventaris eveneens als onbekend genoteerd. Voor bijzonderheden over de kinderen wordt verwezen naar mijn repertorium inzake Lillo en Liefkenshoek (zie noot 1). Anna Maria Ferleman (ca. 1695-1746) hertrouwde in 1742 met Robbert Guillaume Temet (1704-1772), weduwnaar van Catharina Geense en toen secretaris van de magistraat van fort Lillo (bron: idem, namen T-Z). Zij werd op 25-3-1746 in de fortkerk van Lillo begraven en liet een vermogen na van fl. 3339 en 5 stuivers; zie: <http://www.hanleune.nl/lillo-en-liefkenshoek/156-lillo-en-liefkenshoek-bronbewerkingen-boek-3a-3b-en-3c>; boekdeel 3 b, p. 593-594; ook in: J.M.G. Leune, Lillo en Liefkenshoek; deel 4, supplement, Brussel, 2009, p. 526-527.
- 10 Bij een staaksgewijze verdeling zou het nagelaten vermogen in drie porties zijn verdeeld en binnen elke portie evenredig onder de staakgenoten. De twee kinderen van Adriaan Ferleman zouden dan het beste af zijn geweest; zij zouden dan elk de helft van 1/3de portie hebben geërfd in plaats van elk 1/12de van het (totale) nagelaten vermogen.
- 11 Willem Ferleman werd vooral vermogend door zijn huwelijk met Cornelia Maria de Mauregnault.
- 12 De waarde van deze goederen werd in de staat en inventaris niet geschat.
- 13 Dit was het hoofdverblijf van Willem Ferleman waar hij waarschijnlijk overleed. Bij het huis (met vele kamers) behoorden een tuin met een zomerhuis. Voorts een paardenstal annex koetshuis waarin vier paarden en drie rijtuigen waren gestald. Met de "Heerestraat" werd de openbare weg bedoeld. In 1750 had de woning op het kohier van de grondbelasting in Den Haag het verpondingsnummer 5889. Anno 2014 ligt de woning aan de Prinsegracht nr. 55 (kadastraal sectie L nr. 9768); deze is in gebruik als kantoorpand. De locatie van het (achterliggende) voormalige koetshuis is anno 2014 sectie L nr. 9767. Ik dank Jan van Wandelen, medewerker van het Haags Gemeentearchief, voor zijn hulp bij het traceren van beide locaties.
- 14 In dit buitenhuis werden roerende goederen aangetroffen in de volgende vertrekken: de eetzaal, de slaapkamer, het geschilderde kamertje, het voorzaaltje, het kelderkamertje, de keuken, de zolder en de stal. In de tuin werden onder meer aangetroffen: twee loden beelden, elf "orangebomen" en drie "laurestimusbomen" in houten bakken, een zeilboot met toebeboren en twee roeiboten.
- 15 De precieze locatie werd niet beschreven. Waarschijnlijk was de genoemde hofstede identiek met het "Hof Ravestein" ten zuidwesten van Grijpskerke dat oorspronkelijk werd omschreven als de buitenplaats "Millegemshof". De hofstede kwam in 1717 in het bezit van Cornelia Maria de Mauregnault na het overlijden van haar vader; zie: http://www.buitenplaatsenin nederland.nl/Zeeland_beschrijvingen/Grijpskerke_Ravestein.html; zie ook: <http://www.landschapsbeheerzeeland.nl/informatie-voor/particuliere-erfeigenaren/verborgen-buitens/15-ravestein>; voorts: Tiny Polderman, 't Hof Ravestein; boerderij-buitenplaats, z. pl., 2014.
- 16 Dit betrof land in de polder Sint Anna-Ketenisse nabij het fort Liefkenshoek, anno 2014 gemeente Beveren.
- 17 De Torenhoeve was eigendom van de ambachtsheren van Zaamslag. De hoeve ligt in de Zaamslagpolder (herbedijkt in 1650) en omvatte destijds 91 gemeten en 214 roeden. Ze kwam gedeeltelijk in het bezit van Willem Ferleman dank zij het feit dat zijn tweede echtgenote mede-erfgename was van Johan Hieronymus Huyssen (1660-1720) (L. Riemens, J.J. de Regt-Dekker en R. Willemsen, Landbouw beleven in Zaamslag, Terneuzen, 1985, p. 8 en 53).
- 18 De erfgenamen van Willem Ferleman verkochten de molen op 12-6-1758 (J.M.G. Leune, Lillo en Liefkenshoek, deel 1, Brussel, 2006, gedrukte versie, p. 121; webversie van het boek d.d. augustus 2014, p. 126).

-
- ¹⁹ In het genoemde kantoor was de rentebrief ingeboekt onder folionummer 6059 verso. Gerrit Crommon is vermoedelijk identiek met Gerard Crommon, gedoopt te Goes op 11-1-1626 en daar werkzaam als secretaris. Hij was ook vertegenwoordiger van het gewest Zeeland in de Staten-Generaal.
- ²⁰ In het genoemde kantoor was de obligatie ingeboekt onder de folionummers 3002 (8-8-1733) en 36 (31-12-1733).
- ²¹ Deze obligatie was ingeboekt onder de folionummers 3035 (8-8-1736) en 44 (19-11-1736).
- ²² Deze obligatie was ingeboekt onder de folionummers 3024 (8-8-1735) en 41 (23-11-1735).
- ²³ Melchior Charles (geb. Antwerpen ca. 1670, overl. 28-1-1720) was toen inwoner van Ossendrecht, waar hij op 28-3-1698 door belijdenis lidmaat werd van de gereformeerde kerk. Hij was heer van Westkerke (bij Scherpenisse) en van Merxem en Dambrugge (bij Antwerpen).
- ²⁴ Pieter Janszn. Moormans was aannemer in het fort Lillo; zie: <http://www.hanleune.nl/lillo-en-liefkenshoek/84-repertoire-lillo-liefkenshoek-1585-1786>; namen L-O.